

Deklaracja praw człowieka i obywatela, 1789 r.

Art. 1. Ludzie rodzą się i pozostają wolni i równi z punktu widzenia prawa. Różnice społeczne mogą się opierać tylko na użyteczności wobec społeczeństwa.

Art. 2. Celem każdej organizacji politycznej jest utrzymanie naturalnych i nieprzedawnionych praw człowieka. [...]

Art. 3. Źródło wszelkiego zwierzchnictwa spoczywa całkowicie w Narodzie. Żadne ciało, żadna jednostka nie może wykonywać władzy, która nie pochodziłaby wyraźnie od Narodu.

Art. 4. Wolność polega na czynieniu tego wszystkiego, co nie szkodzi drugiemu. [...]

Art. 5. Ustawa może zabraniać tylko takiego postępowania, które jest szkodliwe dla społeczeństwa. Nie można zabronić tego, czego nie zabrania ustawa, i nikt nie może być zmuszany do czynienia tego, czego nie nakazuje ustawa. [...]

Art. 7. Żaden człowiek nie może być oskarżony, aresztowany i więziony, jak tylko w wypadkach określonych przez ustawę i z zachowaniem form przez nią przepisanych. [...]

Art. 9. Każdy człowiek jest uważany za niewinnego, dopóki nie został uznany za winnego. [...]

Art. 10. Nikt nie może być niepokoiony z powodu swoich przekonań, również i religijnych, byle ich manifestowanie nie zakłócało porządku publicznego ustanowionego przez prawo.

Art. 11. Swobodna wymiana myśli i poglądów jest jednym z najcenniejszych praw człowieka. Każdy obywatel ma więc wolność słowa, pisma i druku i odpowiada tylko za nadużywanie tej wolności w wypadkach określonych przez ustawę. [...]

Art. 17. Własność jest prawem świętym i nietykalnym. Nikt nie może być go pozbawionym [...].

Wiek XVI–XVIII w źródłach. Wybór tekstów źródłowych z propozycjami metodycznymi dla nauczycieli historii, studentów i uczniów, oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa: WN PWN, 1999, s. 488–489.

Praca z materiałem

- 1.** Wymień główne założenia Deklaracji praw człowieka i obywatela.
- 2.** Wskaż punkty Deklaracji praw człowieka i obywatela odwołujące się do głównych haseł oświecenia.
- 3.** Korzystając z wiedzy pozaźródłowej, odpowiedz, jaki ustrój wprowadzono we Francji po uchwaleniu Deklaracji praw człowieka i obywatela.
- 4.** Wyjaśnij, skąd pochodzi władza w państwie według Deklaracji praw człowieka i obywatela.
- 5.** Rozstrzygnij, czy zapisy Deklaracji praw człowieka i obywatela można uznać za rewolucyjne. Uzasadnij swoje zdanie.